СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

ОФІЦІЯЛЬНИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 236. — Джерзи Сиіті, Н. Дж., середа, 10. жовтня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 236. — Jersey City, N. J., Wednesday, October 10, 1923. — THREE CENTS

СКРЕНТОНСЬКИЙ СТРАЙК ШИРИТЬСЯ

СКРЕНТОН, Па., 8. жовтня. — Страйк копальняних робітників підприємства Гадсон Ковл Ко., розпочатий через ріжні жалоби робітників на компанію, починається вже поширяти й на другі підприємства.

Нині, приміром, вийшли на страйк всі робітники всіх шахт згаданого підприємства з винятком пятьох. Зате покинули роботу й не прийшли до праці робітники кількох менчих підприємств, так що число страйкарів переносить 20,000 душ.

Місцеві представники майнерської юнії пробували відбути в справі страйку наради з представниками Гадсон Ковл Ко., але урядники сього підприємства відмовили їм конференції.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВИЧИЩУЄСЬ З БОЛЬШЕВИЗМУ

ПОРТЛЕНД, Орегон, 8. жовтня. — Американська Федерація Праці, прогнала зі своєї конвенції Віліема Ф. Дана, комуністичного агітатора, що приїхав на конвенцію з повновластями робітничої ради (злуки місцевих юній) в місті Бют, Монтана.

Викинення наступило після довгої дебати. При голосованню за Даном найшлось всего 6 прихильників. Вони представляли собою 130 голосів, тоді як противники його мали 27,838 голосів. Дана викинено за те, що він мав належати до тих комуністичних агітаторів, які поклали собі за ціль „вертіти зі середини" в юніях, щоби підорвати їх в корени та завалити.

Коли голосоване покінчилося, голова конвенції візвав Дана, щоби покинув салю. Сей спакував свою торбу та, виходячи, гукнув театрально: „Почекайте, ще стрінемося на барикадах".

Межи иншими резолюціями, принятими на нинішнім засіданню, було резолюція проти Ку-Клакс-Клена.

МІСЦЕВІ ЮНІЇ ТЕЖ ПРОГАНЯЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АГЕНТІВ

НЮ ЙОРК, 8. жовтня. — Загальний виконавчий комітет Межинародної Юнії робітників Жіночої Одежі викинув з уряду 19 членів виконавчої ради місцевої юнії ч. 22. за те, що вони належуть до большевицьких агітаторів, які поклали собі за ціль підривати робітничий юнійний рух в Злучених Державах зі середини.

Юнія заявляє, що сим кроком починає вона загальне чищенє рядів юнійних робітників з большевицьких провокаторів.

БОРОТЬБА МЕЖИ УРЯДОМ ТА КУ-КЛАКС-КЛЕНОМ В ОКЛАГОМІ

ОКЛАГОМА СИТІ, 8. жовтня. — В міру того, як наближається речинець зібрання надзвичайної сесії стейтової леґіслятури, що має рішити питанне обжалования губернатора Волтона за надужитте влади, все зацікавленне збирається довкола сеї сесії. Виходилось, що доля губернатора лежить тепер в руках републиканських сенаторів, від яких буде залежати, чи леґіслятура признасть губернатора винуватим, злочину надужитя влади.

УРЯДНИКИ ВІРУЮТЬ, ЩО ДОБРОБУТ ПОТРЕВАЄ ДОВШЕ

ВАШИНГТОН, 8. жовтня. — Американські урядники міністерства торговлі та фінансів кажуть, що після їх розслідів умов, пануючих в Злучених Державах, теперішний добробут опирається на твердих підставах та потреває довший час. На їх думку, нема чого побоюватися застою в промислі або торговлі.

СУДДЯ НЕ ХОЧЕ ЗАМКНУТИ ПЕНСИЛЬВЕНІЙСЬКИХ САЛУНІВ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па., 8. жовтня. — Федеральний суд не захотів видати приказу замкнення кількох салунів, які мали нарушувати прогибіційний закон.

Суд відмовив сим прозьбі стейтовій владі. Відмову суддя мотивував (виправдував) тим, що прозьба не була зроблена після приписів закона.

ФИЛИПИНЦІ ОГОЛОШУЮТЬ БОЙКОТ ПРОТИ ГУБЕРНАТОРА

МАНЛЯ, Филипини, 8. жовтня. — Провідники партії повної независимости филипинських островів від Злучених Держав, заохочені побідою при недавних виборах до филипинської леґіслятури, проголосили бойкот сеї леґіслятури.

Партія каже, що вона не буде помагати губернаторови Вудови правити островами, коли вона стоїть за відорванням островів від Злучених Держав.

ПОДОРОЖ ЛОЙДА ДЖОРДЖА ПО АМЕРИЦІ

МОНТРЕАЛЬ, Канада, 8. жовтня. — Міські та домініяльні урядники витали тут нині з небувалою парадою бувшого анґлійського премієра Лойда Джорджа. Гостеви віддано почесне гороженьство міста, а він в довшій промові дякував Канаді за поміч, яку вона дала Анґлії в війні, а опісля вказував на завдання Канади коло збудовання могучої та добре зорґанізованої британської імперії. Звертав він увагу на те, що могучість сеї імперії може опиратися лишень на свободі народів.

ВЯЗНИКИ ЗАСУДИЛИ СТОРОЖА ВЯЗНИЦІ НА БУКИ

МАРІОН, Иллинойс, 8. жовтня. — Вязники політової вязниці засудили на буки Монрова Овенса, начальника поліції недалекого місточка Пятсбурга, та виконали на ньому свій присуд.

Як каже самий Овенс, він попав до тюрми в суботу за те, що побив одного чоловіка. В тюрмі застав він богато вязників, яких він самий арештував за нарушенне прогибіційного закона. Сі зараз скликали проти нього судовий трибунал, котрий засудив його на 10 долярів кари. Коли Овенс не хотів заплатити кари, вязники відобрали від нього 2 доляри, а за решту засудили його на 25 буків. „Засудженого" привязано до дверий комнати, а вязні вичисляли йому батогом присуджені удари.

СУПЕРЕЧКА ЕПИСКОПА З КУ-КЛКС-КЛЕНОМ.

В методиській епископальній церкві в Китаннінґу, в стейті Пенсилвенії, случилася в неділю вечером така подія: Під час вечірної проповіди, яку мав епископ сього віроісповідання Мекканел, до церкви ввійшло 9 людий, одітих в довгі білі халати Ку— Клакс—Клена, помашерувало до підвисшення проповідника, провідник їх хотів вручити епископови запечатаний лист. Епископ відмовився приняти листа, а місто сього острими словами зганив Кленсменів за перериванне богослуження та за ношенне масок на лици. Кленсмени обернулися та помашерували геть з церкви.

БЮРО ПОГОДИ УСПОКОЮЄ ЛЮБИМЦІВ СНІГУ...

Фдеральне Бюро Погоди прийшло на основі великого матеріялу до переконання, що звичайне говоренне старих людий: "Ого, тепер вже нема таких лютих зим, як то бувало колись", не відповідає правді. Дані, зібрані Бюром, показують, що зими в наші часи якраз такі за люті як вони були за наших прадідів.

ПРО ПОЧТОВУ КОНВЕНЦІЮ З СОВІТАМИ.

На Волині дуже багато людей, ща мають на Україні і в Росії родини, батьків, або дітей, від котрих в останні часи отримають уже більш менш нормально листи звичайні, рекомендовані (заказ і), а навіть телеґрами, а їм не можуть відповісти, бо місцева почта не приймає до Совітів кореспонденції. В цій справі посол Приступа звернувся з запитом до Міністерства Почт і Телеґрафів і отримав 28 серпня ц. р. офіційну відповідь, що Рада Міністрів уже затвердила почтову конвенцію з Совітами і незадовго передасть її на розгляд Сойму. Таким чином можна надіятись, що в кінци жовтня ц. р. польсько—совітська почтова конвенція набере уже законної сили і тоді тільки почнуться нормальні почтові зносини між Польщею і Радянськими Республіками.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНА КОНФЕРЕНЦІЯ У ЛЬВОВІ.

Холмський тижневик "Наше Життя" пише:

Одною з найпильнійших справ в нашому життю є тепер справа народньої освіти. Тим більше, що польське правительство веде свідомо до того, щоб освіту нашого народу задержати. Не дозволяє воно відкрити школи для українських дітий в рідній мові; задержує свідомо ріжними способами стихійне стремлінне нашого народу до відкриття навіть приватних шкіл.

Тому для українського народу в межах теперішньої Польщі повстає питанне рішучої боротьби за свою освіту, щоб не бути темним матеріялом для панських запобіганок.

Як це зробити? Це дуже тяжке питанне. Треба вирішити його в крузі людий, котрі життє своє присвятили для освіти підростаючого покоління.

Є у нас цілий ряд громадських інституцій, яких завданнем є ширенне освіти серед народу. На Волині та Поліссю такими є "Просвіта", на Холмщині та Підляші "Рідна Хата", а в Галичині Краєве Т-во "Просвіта", Наукове Т-то імени Шевченка у Львові, і тамошнє Українське Педаґоґічне Т-во. Отсі то діячі на полі народньої освіти, наукові та просвітні наші українські інституції та орґанізації мають скликати українську культурно освітну конференцію у Львові найправдоподобнійше 8 грудня с. р., в день свята "Просвіти".

ЧОТИРИ ЦАЛІ СНІГУ В ЕДМОНТОНІ.

Перший сніг сеї осени упав в Едмонтоні (Альберта, Канада) в середу 19. вересня. Сніг почав падати попівночі і падав цілу ніч. В четвер рано було снігу на 4 цалі. Сніг був мокрий і тяжкий, так що поблямлював галузя на деревах. В околиці Едмонтону сніг прикрив нескошене збіже і спинив роботу на полі на який тиждень.

СПРАВА ПОВОРОТУ ДО КРАЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

Віденський тижневик "Український Прапор" пише:

Як довідуємося, в четвер 13. вересня відбулась чергова конференція делеґатів Українського Горожанського Комітету у Відні д-ра Ярослава Подляшецького і проф. Григорія Микетея з польським послом Гр. Лясоцьким у справі повороту до краю наших політичних еміґрантів. На основі інформацій посла Лясоцького від свого правительства з Варшави, мали би ті політично-заанґажовані наші діячі, яким відмовлено видачі паспорту, внести від себе спільне письмо до польського правительства у Варшаві з прошенням, щоб польське правительство подало їм до відома, за які вчинки виточила їм польська прокураторія судові доходження, із заявою, що коли вони про се довідаються, внесуть відтак прошенне до президента польської держави о аболіцію з відповідною заявою льояльности супроти польської держави. Щойно по уділеній аболіції індівідуально польське посольство може видати паспорти на поворот до краю. Також польське посольство не видасть згаданим політичним діячам на еміґрації паспортів на побут у чужих державах. Як довідуємось дальше з компетентних варшавських кругів, покликані польські чинники взагалі противні поворотови політичних наших діячів, а колиб навіть виїмково декого згодилися впустити до краю, то лише під тяжким пониженнем національної і людської гідности.

ДЕНЬ ПОДЯКИ В КАНАДІ.

День Подяки (Тенксгивінґ Дей) в Канаді сього року назначено на 12 падолиста. Закон говорить, що День Подяки має припадати в понеділок того тижня, на яки припадає Свято Перемиря. Роковини перемиря припадають сього року в неділю 11 падолиста, отже слідуючий день буде День Подяки.

НІМЕЦЬКА ФЕДЕРАЛЬНА РАДА НАДАЛА КАНЦЛЄРОВИ ДАЛЕКОСЯЖНУ ДИКТАТОРСЬКУ ВЛАДУ

БЕРЛІН, 8. жовтня. — Німецька федеральна рада (райхсрат) приняв нині проєкт закона, якого домагався канцлер Штреземан, а який надасть далекосяжну диктоторську владу у видаванню постанов в економічних справах.

Представники Баварії і кількох пруських провінцій голосували проти сього законопроєкта.

Принято його 46 голосами проти 17.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ УХВАЛИВ ЗАЯВУ ДОВІРЯ ПРАВИТЕЛЬСТВУ ШТРЕЗЕМАНА

БЕРЛІН, 8. жовтня. — Німецький парлямент (райхстаґ) ухвалив нині заяву довіря правительству Штреземана.

Проти голосували тільки німецькі націоналісти, баварська народня партія і комуністи.

Опозиція внесла резолюцію, щоби скасовано виїмковий стан в державі і в Баварії, але більшість її відкинула.

Потому принято резолюцію соціялістів, яка одобрює становище федерального правительства у відношенню до монархістичного руху в Баварії.

Німецький націоналіст граф Вестарп заявив, що його партія є проти правительства Штреземана, а має повне довіре до влади баварського диктатора фон Кара.

Він усвой промові сказав, що Німеччині грозить голоднеча, бо нарід не має грошевих засобів на купно поживи.

Члени коаліції були обурені на слова графа Вестарпа і висловлювались різко проти його заяви. Канцлер Штреземан також забрав слово і говорив остро проти його заяви, що націоналісти не мають довіря до федерального правительства, але мають до баварського диктатора.

СУСІДНІ СТЕЙТИ ПРОТИ БАВАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ

БЕРЛІН, 8. жовтня. — Монархістичний рух в Баварії викликав відпуск в сусідніх стейтах Німеччини, а саме в Турингії і в Саксонії.

Там ведуться тепер переговори у справі опозиції проти баварського монархістичного і фашістського руху.

В обох стейтах плянується утворенне „червоного бльоку". До правительств обох тих стейтів мають приступити соціялісти і навіть комуністи, які хотять помогти в поборюванню баварської диктатури.

СТІННЕС ВЕДЕ ПЕРЕГОВОРИ З ФРАНЦУЗАМИ НА ВЛАСНУ РУКУ

БЕРЛІН, 8. жовтня. — Німецький промисловий маґнат Ґуґо Стіннес повідомив нині німецького канцлера Штреземана, що він веде переговори з Французами у справі німецько-французького порозуміння, заявляючи притім, що німецьке правительство не повинно йому в його заходах перепиняти.

ФРАНЦУЗИ КАЖУТЬ, ЩО НІМЕЧЧИНА ПРИГОТОВЛЯЄ НОВЕ ПРЕДЛОЖЕННЄ ПРО СПЛАТУ ВІДШКОДОВАНЬ

ПАРИЖ, 8. жовтня. — Французьке правительство одержало вісти з Берліна, що правительство Штреземана приготовляє нові предложення про сплату „воєнних відшкодовань", які має небаром предложити алянтам.

Французьке правительство сподівається, що вже небаром дістане се предложенне.

ФРАНЦУЗИ ПОСИЛАЮТЬ УЛЬТИМАТ НІМЕЦЬКИМ ЗЕЛІЗНИЧНИКАМ

БЕРЛІН, 8. жовтня. — З Рурщини повідомляють, що там французька окупаційна влада передала німецьким зелізничникам ультимат, в якому заявляє, що як не вернуть нині до роботи, то будуть прогнані з рідної землі.

Се відноситься до 50,000 зелізничників.

ЗЕЛІЗНИЧНИКИ В РУРЩИНІ І РЕНЩИНІ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПРАЦІ

ПАРИЖ, 8. жовтня. — З Рурщини повідомляють, що тамошні зелізничі робітники небаром вернуться до праці.

Таксамо і в Ренщині небаром всі зелізничники вернуться до роботи.

У сій справі ведуться тепер переговори і вони близкі покінчення.

З ІМПЕРІЯЛЬНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

ЛОНДОН, 8. жовтня. — Нині відбувалась цілий день приватна сесія імперіяльної конференції Великої Британії.

На сій конференції обговорювано промову міністра закордонних справ лорда Корзона і питання заграничної політики Великої Британії.

Кажуть, що деякі представники домінійй ставились прихильно до Франції, але усі були за тим, щоб Велика Британія провадила одностайну заграничну політику.

Представник Південно-Африканської Спілки премієр Джан Кристіян Смутс заявляється за підпертєм Ліґи Народів.

Представник Канади премієр Мекензі Кінґ заявився за самостійною і відокремленою від політики европейської заграничною політикою Великої Британії.

ЗЇЗД ВИНОКУРІВ В РИМІ

РИМ, 8. жовтня. — Дня 14. с. м. буде тут зїзд винокурників, які хотять зачати аґітацію проти протибіційної пропаґанди в Італії.

Вони бояться, що успіх сеї пропаґанди знищив би виноградний промисл в Італії.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ

Найбільшої й найсолиднійшої своєрідної безпартійної, асекураційно-запомогової організації

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

В ЖОВТНИ, ПАДОЛИСТІ і ГРУДНИ

ПРИЙМАЄСЯ

БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ

СТАРШИХ І ДІТЕЙ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

ОБЕЗПЕЧУЄ

на случай смерти, каліцтва або невилічимої слабости.

Не опускайте нагоди. — Не опускайте нагоди.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сити і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці $2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади надежить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ДЕШЕВЕ, ТО ДОРОГЕ.

Українські люди так довго вдоволялися тандитою, що пошанованне до неї ввійшло в їх кров. Кажуть, що знають їх зі сього навіть чужинці, та що німецькі промислові фірми навіть відкладали всяку тандиту яко товар, призначений для Галичини.

Серед українських іміґрантів в Америці любов до дешевини не перевелась. Часто можна її стрінути навіть в таких справах, як справа життя й смерти, як справа обезпечення родини на случай смерти або нещасного случаю.

Як пишуть нам наші члени, що запомадливо орґанізують членів до нашої запомогової орґанізації, вони стрічаються з людьми, які думають, що вони сповнили обовязки супроти своєї родини, коли платять кількадесять центів місячної вкладки до якоїсь орґанізації, яка не робить ніяких докладно означених зобовязань, яка не має ні можности ні навіть надії проіснувати десятки літ, яка так само скоро пропадає, як несподівано повстала.

В усіх таких людий є несвідоме почуттє потреби забезпечити свою родину на случай нещастя для її хлібодавця. Отсе є добра сторона явища. Його треба піддержати та скріпити. Однак рівночасно се стремління не проявляється так, як треба, здорово, сильно, нормально. І тому треба його направити на кращу дорогу, уздоровити, зміцнити.

Члени Українського Народного Союза, що орґанізують нових членів, мусять переконати своїх знакомих, що належать до якоїсь орґанізації, що належати треба не до „якоїсь", а до певної, виплатної, фінансово обезпеченої запомогової орґанізації. Треба їх переконати, що в справах обезпечення життя, себто на випадок смерти, найважнійшою справою є певність та безпечність обезпечення. Дешевина тут звичайно признакою невідповідности. Що з дешевої риби дешева юшка. Що дешеве лише дурному примана. Що на дешевий товар лише дешевий купець іде. Що хто дешево купує, той вдвоє платить. Словом, що хто на дешевину спутився, той звичайно без обезпечення може остатися.

В ДРОГОБИЧІ БУДУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

ПОКЛИК ДО БУВШИХ ГРОМАДЯН ДРОГОБИЦЬКОГО І СУДОВОГО ЛУЦЬКОГО ПОВІТУ В ГАЛИЧИНІ, ЗАМЕШКАЛИХ ПОЗА МЕЖАМИ РІДНОГО КРАЮ.

Ми впали у нерівному бою. Тепер на нас побіджених іде новий наступ. Побідник, що взяв нашу волю, забирає нам землю і сягає по нашу душу. Вимконими законами хоче знищити ціле наше шкільництво. Всі польські власти і ціла польська суспільність ідуть лавою на нас.

Та ми не сміємо падати духом. Не сміємо складати рук. Ми мусимо здержати навалу. Ми мусимо в кождому місті і в кождому селі здвигнути кріпость, щоб на ній розбилась филя чужого заливу.

Щоб ратувати душі нашої молоди, а через молодь нашу будучність — ми мусимо всі наші діти зібрати у своїй Рідній Школі.

Виділя Кружка У. П. Т. в Дрогобичі прямує вже 3 роки до сеї мети. 2,100 членів Рідної Школи удержує вже 3 роки ГІМНАЗІЮ І 2 НАРОДНІ ШКОЛИ, — 500 ДІТИЙ ВЧИТЬСЯ ЛЮБИТИ РІДНИЙ НАРІД.

Та дальший розвій шкільництва припинений, бо в місті знищеним війною нема місця для шкіл.

Тому громадяни дрогобицького повіту, зібрані на вічу 9. вересня, 1923, в Дрогобичі порішили одноголосно здвигнути такий БУДИНОК, щоб усі наші школи і ті, що є, і ті, що мусять повстати, знайшли вигідне приміщенє.

Виділя Кружка У. П. Т., виконуючи волю загалу, приступає до будови. В Дрогобичі має стати в 1924 р. будинок Рідної Школи на 40 кімнат коштом великої суми гроша для цілої ґімназії (8 кляс), для виділової (7 кляс) і промислової школи з робітнями.

Кождий, кому дорогий клич Рідної Школи, кому дорога будучність нашого народу, візьме на себе обовязок помогти виділови всіми силами у сім важнім починанню.

ПОВІТ ЛУКА КОЛО САМБОРА ЛУЧИТЬСЯ З ДРОГОБИЦЬКИМ і переводить всю працю спільно (В Луці розвязали власти приватні ґімназійні курси і лишили 140 дітий без науки.)

Виділи Кружка У. П. Т. в Дрогобичі і в Луці звертаються з горячою просьбою в поміч ДО ВСІХ ГРОМАДЯН, уроджених в повітах ДРОГОБИЦЬКІМ і судовім ЛУЦЬКІМ, а проживаючих поза межами Рідного Краю, і до всіх, кому розвиток Рідної Школи в Дрогобичі дорогий.

Просимо між Земляками уладжувати збірки; просимо складати жертви і всі зібрані гроші присилати на адресу скарбника товар. д-ра Володимира Чапельського, лікаря в Дрогобичі (найліпше в поручених листах).

Рівночасно просимо о виказ жертводавців і жертв, щоби їх з подякою помістити в українських часописах.

ЗА ВИДІЛ КРУЖКА У. П. Т. В ДРОГОБИЧІ:

Др. В. Павлавський, голова Кружка У. П. Т. в Дрогобичі;
о. П. Погорецький, гол. Кружка У. П. Т. в Луці к. Самбора.

(Печать).

З ЖИТТЯ НАШИХ ТОВАРИСТВ НА БУКОВИНІ.

(Кореспонденція з Черновець).

Писати що небудь про рух і життя наших товариств на Буковині, це аж страх збирає, бо-ж цей рух, це не що инше, як дійсно рух механічний без діл, без позитивної праці. Та все таки нашою повинністю є тодати й про него хоч який би він і не був, нехай наші брати за широким океаном знають як ми живемо, як працюємо, як боремося о свої права, о кращу будучність.

Приглянімося діяльности наших товариств. Починаймо від товариства

„Народний Дім".

Заснований він в році 1885 в цїли плекання мови і піднесення національного почуття і оборонення матеріяльних і моральних інтересів Українців на Буковині. Народний Дім був колись парляментом цілої української Громади на Буковині, був центром цілого українського життя. Тепер не проявляє він найменшої діяльности.

Єсли-б так поглянув на цей дім якийсь посторонний чоловік, то й не пізнаби того колишнього Народного Дому. Десь там аж ген під дахом видніє ще напис „Народний Дім" а приглянутись блище, маєся враження, що не краще якийсь заїздний дім.

Як колись роїлося в Народнім Домі множество українських товариств, так тепер майже пустка, колись на мурах Народного Дому понавішувані були українські написи всяких українських товариств — тепер не видко ні одної української написи, а як і є яка то на чужій мові. Ось читаймо: Spar und Vorschuss Verein „Ruska Kassa". Skola de dans. Typographia „Astra" й т. д.

До Народного Дому належить ще й бурса хлопяча імени Федьковича. Та управа цеї бурси є в руках людини, яка не дуже то клопочеся педаґоґічним виховуванням нашої молоди, в бурсі нелад, бруд, брак дисципліни. Управа бурси уважає за одиноку свою заслугу це, що учить хлопців науки танців.

„Руська Бесїда"

належить до одних з наших стареньких товариств. Це товариство, що має подібну мету як й галицька „Просвіта", отже поширення освіти серед нашого народу, не проявляє майже жадної діяльности. Руська Бесїда, старалася відновлювати та заложувати філії по селам, та румунські власти ставили тут перепни, так що народна свідомість по селам нидіє ізза браку духового корму.

Українське Касино,

в якім були згуртовані колись найліпші наші сили й з лона якого виходили найкращі ініціятиви — животіє. Побіч побиття місцевих часописів, які члени читають вечерами та кромі гри в тарока, не проявляє воно жадної иншої діяльности.

Буковинський Кобзар,

заснувався на підкладі межиособишь в „Бояні" процвитав до недавна дуже гарно завдяки енерґії свого дірігента Костя Томоруга. Та як в кождому товаристві так і в Кобзари настали межиособиці між дірігентом Томоругом а членами виділу, так що Томоруг виступивши з Кобзара пішов як дірігент до румунської православної церкви св. Параскеви. Кобзар остався тепер без фахового дірігента, та тому діяльність його дуже слабонька.

Руська Рада,

політичне товариство, розвязане румунськими властями. Це товариство мало свою друкарню, котру зафантував був кравевий банк за одвги які тяжіли на цій друкарни. Щоби ратувати цю друкарню з рук Румунів, заснувався був за почином покійного нотара Дрогомирецького комітет, в цїли перебрання цеї друкарні в свої руки. Комітет цей купивши згадану друкарню, охрестив її на „Буковинську печатню й накладню". І й там почали комітетові, зглядно по акціонарі, жертися між собою. Поволи почали виступати деякі члени із цеї спілки. Найбільший акціонер Др. Кость Цента почав тиснути, домагатися звороту вложеного капіталу, бачучи що в друкарни не має йому інтересу. Згодом продав Цента свої акції Жидови Ґеллерови, так що цей жидок маючи найбільше акцій, є тепер — сказати-б необмеженим властителем колишної української друкарні. Жид Ґеллер змінив фірму цеї друкарні, та вона називаєся тепер „Астра".

„Руська Каса"

одинока українська фінансова інституція на Буковині. Процвитала-б дуже гарно, бо народ наш вміє підпирати наші фінансові інституції. Но на жаль до виділу Руської Каси вибрано деяких людиїв до котрих місцеве населення не має найменшого довіря. До виділу вибрано між иншими д-ра Касіяна Брендзана, чоловіка, котрий до недавна був завзятим кацапом, а тепер користаючи з нагоди, став ніби Українцем, а тихцем признаєся й до Румунів. Дальше вибрано й д-ра Льва Когута, звісного з афери Сель. Каси, Юрія Гливку, котрий має щось на сумлінню райфайзенку в Милишівцях та просидів часочок у вязниці, Осипа Мицака, вічного пянюгу, котрий пяний нераз до безтями лежить в рові, Юліяна Григоращука, звичайного собі слугу буковинського краєвого банку, відтак Григорія Хлуда, бідненького ґрака. Отже кому має повірити буковинське громадянство тієї капітали? Не дивниця тому, що Руська Каса тепер лежи животіє, а сватки наші складають свої ощадности в чужих, ворожих нам інституціях.

„Середна Школа"

товариство, в якім повинні гуртуватися учителі середних шкіл та орґанізації українських народних учителів, завмерли.

„Українська Народна Книгозбірня"

товариство, яке тільки що в р. 1918 заснувалось і протягом короткого часу дуже гарно розвинулося. Та коли не стало тих кількох одиниць, які там працювали, не стало й її життя.

„Міщанський Хор"

це одиноке міщанське товариство, де згуртоване майже ціле черновецьке міщанство. Це товариство числить кількасот членів дійсних, кількадесять спомагаючих, між тими 27 членів почесних. Працює і розвиваєся дуже гарно, уладжує відчити, вечерниці, вистави і ин. Має свою власну орхестру, гарно вишколений хор. Та прославився Міщ. Хор недавно тим, що улаштував концерт в честь Шевченка. **Саля німецького дому була тоді битком залита міщанством та селянством; а нашої інтеліґенції було всего 2-ох адвокатів, один лікар та двох священиків. Проча інтеліґенція не являлась, бо мовляв вони бояться, щоб не робили їм відтак докорів за це, що вони Українці.** Міщанський Хор зачав акцію збирання фондів на будову власної хати і зібрав на цю ціль досить поважну суму, так що з весною приступає до будови власного дому на площі коло гр. кат. церкви. Міщанський Хор відкликався був до наших братів в Америці із зазивом збирання жертв на цю ціль, та на жаль наші деякі часописи в Америці відмовилися помістити згадану відозву.

„Укр. Видавнича Спілка"

це дуже рухливе товариство. Завдяки рухливій управі, розвинуло це товариство широку діяльність і отворило в вересні 1922 року модерну книгарню і папірню у власнім домі при вулиці Петровича ч. 4.

„Жіноча Громада" і „Комітет Українських Пань"

проявляють дуже обмежену діяльність. Коли галицька женщина працює для народу на рівні з мущиною, то наше жіноцтво в найліпшім разі може спромогтися на подавання помочі збісцеви чи там сиротї. Філії Жіночої громади по провінціям розвязані румунськими властями.

„Укр. акад. товариство „Січ"

було одно із найрухливійших товариств. Та румунські власти розвязали це товариство під замітом, буцім то товариство не відповідає своїм статутовим цїлям.

Академічне тов. „Запороже"

хоч істнує ще, не проявляє жад ної позитивної праці. Це товариство прославилося колись тим, що вело завзяту борбу з колишнім академічним товариством „Союз". Хоч вся дотеперішня боротьба між нашою академічною молодю на Буковині повинна, як сумний вираз минувшини, покритись мохом забуття.

„Православна Академія"

в якім гуртуються студенти-богословы, їх числом не богато та все таки є їх около 40. Діяльности це товариство не проявляє ніякої. Чому це так у них діється, то вони мотивують тим, що живуть у духовній семінарії серед румунських властий і їх могли-б викинути та позбавити державної запомоги.

„Довбуш"

українське спортове товариство розвивається досить гарно. Бере участь у ріжних змаганнях. Це товариство стояло в минулому році на 9 місци з ряду, стоїть нині на 5 місци.

„Українська Школа"

мала перед війною 7 своїх філій на провінції. До тепер не відновила ще жадна з цих філій своєї діяльности, помимо того, що головний виділ „У. Ш." звертався в цій справі вже кілька разів до бувших виділових філій. Це свідчить найкраще про те, мало цікавиться провінція розвитком нашої школи, як мало торкається її народне добро. От і в цім зазначується занепад. Колись працювали й по Чернівцями для народа, колись займала ця праця й селян і вчителів і священиків, тепер незамітне воно.

Учительський семинар „Української Школи" не функціонує, бо відобрано йому право прилюдности. Тепер Українська Школа, не проявляє жадної значної діяльности, хиба що відбуваються там приватні підготовляючі курси. На ці курси ходить дуже мале число учениць, а причина лежить в тім, що управителем цеї школи є Кость Кракалія, котрому як кажуть не можна повірити дівчат.

Тов. „Православних Священиків".

Там згуртовані наші священики. Діяльности жадної. Коли згадати ще про братство, що в нас є, то це будуть всі товариства, що існують в Чернівцях.

Про життя на провінції нема навіть що говорити. В однім Кіцмани існує ще Боян та Читальня, а Народний Дім не проявляє жадної діяльности. В Вижниці існує також Боян, а десь-не-десь можна найти в якімсь селі, Січ, Читально або Касу. Але їх так мало, що й на пальцях можна би счислити.

От таке то бідне, мізерне наше життя. Коли згадати ще кілько надужить, кілько знущань перетерплює наш народ, як переслідують його найліпших членів, коли вони службовики, то або знесенням зі служби, або перенесенням в румунські околиці, то й не диво, що серед нашого громадянства панує таке пригноблення. **К.**

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

о. Северин Борачок, парох Яйковець (к. Журавна) помер в 66 році життя після довгої тяжкої недуги.

Покійний був одною з найбільш заслужених попів серед нашого духовенства. Колишній активний член тернопільської студентської громади остався вірним молодечим ідеалам до гробової дошки. В нашім національнім житю після 1890 року Покійник відіграв визначну ролю. Цілий ряд виборів, в котрих брався участь, ставив його на провідника народовців у Жидачівщині. Від основання нашої партії був повітовим орґанізатором до кінця життя. Все рухливий, бухчий до праці. Ніколи для народньої справи не щадив ні гроша ні труду. А завдяки в повіті було важке: повіт був москофільською твердинею.

Покійник був шкільним товаришем і другом пп. д-ра Е. Олесницького. Разом з ним богато праці вложив в економічне піднесення українського народу. Під проводом Олесницького разом з пок. о. Остапом Нікшиковським оснував „Молочарський Союз", відтак богато потрудився в „Товаристві для збуту худоби". З рамени цих товариств їздив по краю з викладами, реферами, основував філії і спілки, організував курси і т. д. Село, в якому був парохом, являється зразком для цілого краю. В. Ґ. П.

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО. ОБЕЗПЕЧТЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ГАЛИЦЬКІ СТРІЛЬЦІ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ Р. 1918.

В степах — орли
З далеких рідних гір...
Які вітри їх занесли
В безпечний сей простір?..
В степах — орли з Карпат,
З надхмарних верховин!
Гука до брата брат
У сказі хуртовин:
„Гей, орле степовий!
У бурях рідний край, —
Злетілись ми на бій,
А ти ще спиш? — Вставай!

Не зійде сонце — гей!
Обліш стару бридню, —
Хіба з своїх грудей
Ми викрешем огню.
Тоді, на злість усім,
Засне сонце нам,
Коли, орли, своїм
Наложимо життям.
На смерть ще за життя!
І махом дужих крил
Ми кинем в небуття
Всі тьми ворожих сил!"

П. Стах.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА В 1923 РОЦІ.

(Кореспонденція зі Львова).

II. ВОЛИНЬ І ХОЛМЩИНА.

1. 46) **Дзвін.** Рік I. Ґазета політична, економічна й літературна. Виходить двічи на тиждень по 4 стор. Адреса: Рівне на Волині, вул. Директорська ч. 9 (поштова скринька 289).

2. 47) **Досвітна Зоря.** Рік I. Український культурно-економічний часопис. Виходить що вівтірка, 4°, 4 стор. друку. Адреса: Володимир Волинський, ул. Мало-Луцька ч. 6.

3. 48) **Зоря кращого.** Рік II. Часопись кремінецького повіт. Союзу Кооперативів на Волині, виходить що місяця 4° по 16 стор. Адреса: Кремінець на Волині, вул. Широка 122 (Союз. Кооператив).

4. 49) **Наше Життя.** Рік III. Краєвий тижневик по справам політики, культури і суп. екон. Виходить раз у тиждень 4 стор. Адреса: Холм, вул. Люблинська („Дом Людови, Польонія").

5. 50) **Українське Життя.** Рік II. Орган сусп. політич. та екон., присвячений справам Волині. Виходить раз на тиждень. Адреса: Луцьк, на Волині, вул. Ґайдлонська 93.

6. 51) **Хвиля.** Рік I. (Літературний журнал). (Літографоване видання 4° по 16 стор.) Кремінець на Волині.

III. ПОЛЬЩА.

1. 52) **Веселка.** Рік I. Літературний місячник — непеpіодичний, 8° по 2—3 аркуші друку. Адреса: Ф. Крушинський, вул. Ліпова ч. 64, Каліш (Kalisz).

2. 53) **Військовий вістник.** Рік I. Видання слухачів військового факультету Українського Народнього Університету. (Виходить неперіодично 8° по 3—4 аркуші друку). Каліш (Kalisz), табор інтернованих.

3. 54) **Наша зоря.** Рік III. Двотижневик, орган незалежної думки, 4° по 16 стор. Адреса: Oboz internowanych Ukraincow No. 1. Strzalkow.

4. 55) **Релігійно-науковий вістник.** Рік III. Неперіодичний журнал братства св. Покрова, 6-ої Січової Стрілецької Дивізії, (8°). Скальмежиці. Адреса: Oboz internowanych Ukraincow No. 5. Skalmierzyce, Szczypiorno.

5. 56) **Трибуна України.** Рік I. Неперіодичний орган української еміґрації. Виходить випусками 8° по 4—5 арк. друку. Адреса: A. Salkowski, ul. Ochota Opaczewska 44, Warszawa.

6. 57) **Український сурмач.** Рік II. Часопис українських культурно-освітних орґанізацій в таборах. Виходить що тижня 4° по 8 стор. друку. Адреса: Oboz Internowanych No. 5. Skalmierzyce, Szszypiorno.

IV. БУКОВИНСЬКА УКРАЇНА.

1. 58) **Життя.** Рік I. Часопис для українського громадянства, виходить що другої середи. Видає й редаґує: Комітет українських студентів (4° по 8 стор.) Чернівці, Josefsgasse Nr. 1.

2. 59) **Каменярі.** Рік IX. Орган українського вчительства на Буковині. Виходить 10, 20 і 30. кождого місяця. Видає: Надучитель Іван Дашкевич — (4° по 4 стор.). Адреса: Іван Данилевич, Roschgasse No. 3. Чернівці.

3. 60) **Народний Голос.** Рік I. Часопис для українського громадянства, виходить 10. і 25. кождого місяця, 4° по 4 стор. Адреса: Чернівці, Josefsgasse 1. („Народний Голос" почав виходити на місце закритого „Життя" (58).

4. 61) **Промінь.** Рік II. Літературно-науковий журнал, виходить раз у місяць. Видає й редаґує „Комітет Молоді" (8° по 2 аркуші друку). Адреса: Чернівці, Josefsgasse 1.

5 62) **Робітник.** Рік I. Орган української соціял-демократичної партії на Буковині, виходить раз на тиждень по 4 ст. Адреса: Чернівці, Schulgasse 6.

6 63) **Хлібороб.** Рік I. Орган хліборобської партії. Виходить раз на тиждень, 4° по 4 стор. Видає Хліборобська партія Буковини. Адреса: Чернівці, Petrobitzgasse 2 („Народний Дім").

7. 64) **Щипавка.** Рік II. Ілюстрований український гумористичний листок; 4° по 4 стор. Адреса: Чернівці, Roschgasse 8.

V. ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

1. 65) **Благовістник.** Рік III. Духовна газета для Подкарпатських Русинов. Ужгород.

2. 66) **Вперед.** Рік IV. Орган Подкарпатсько-Руської Соціял-Демократичної Партії. Виходить раз на тиждень по 4 ст. Адреса: Ужгород, вул. Мостова ч. 10.

3. 67) **Вінчок** для Підкарпатських дївточь. Рік III. Виходить раз на місяць зошиткамі 8° по 8 стор. Адреса: Ужгород, вул. Вараля 33.

4. 68) **Зоря.** Рік II. Просвітно-політичний двотижневик. Виходить 1. і 15. кождого місяця 4° по 8 стор. Адреса: Ужгород, вул. Вараля 32.

5. 69) **Карпато-руський вістник.** Рік V. Виходить що тижня 4° по 8 стор. Адреса: Ужгород, вул. Телекі 5.

6. 70) **Карпатска правда.** Рік IV. Орган Карпато Руського Округа Комунистичної Партіи в Чехословакіи. (Секція III. Інтернаціоналу). Виходить що неділі по 4 стор. Адреса: Ужгород, тул. Корятовича 39.

7. 71) **Кооператива.** Рік III. Часопис кооперативних дружеств в Подкарпатській Руси. Орган Кр. Кооп. Союза в Ужгороді; виходить місячно 4° по 8 стор. Адреса: Ужгород, вул. Казанци 6.

8. 72). **Наш родный край.** Рік I. Новинка для молодежи Подкарпатської Руси. Виходить раз на місяць випусками 8° по 16 стор. Адреса: Ал. Маркущ, учитель, Тячево ад Ужгород.

9. 73) **Наша оборона.** Рік I. Часопис военних інвалідів, вдів і сиріт Подкарпатської Руси. Виходить 15. кождого місяця по 4 стор. Адреса: Ужгород, Капталан замок.

10. 74) **Неділя „Русина".** Рік I., літературний додаток до щоденної газети „Русин". Виходить раз на тиждень. Видає „Друкарське Товариство (8° по 4 стор.). Адреса Ужгород, вул. Рошкевича.

11. 75) **Русин,** чтоденна газета. Рік I. Виходить щодня (крім понеділка) по 4 стор. Адреса: Ужгород, вул. Рошкевича.

12. 76) **Руська нива.** Рік IV. Урядова новинка Руської хліборобської (земледільної) партії. Виходить що четверга по 4 стор. Адреса: Ужгород, вул. Капітульська.

13. 77) **Свобода.** Рік XXIV. (Передще „Наука"). Независима, безпартійна, культурно політична газета Підкарпатської Руси. Виходить що середи по 8 сторін. Видає тов. „Культура". Адреса: Ужгород, вул. Капітульська.

14. 78) **Село.** Рік IV. Урядова новинка селянсько-респуб. земледільської партіи. Виходить що неділі по 4 стор. Адреса: Мункачево (Munkacsev, ul. Husova 4).

15. 79) **Учитель.** Рік III. Прирога урядового „Вѣстника школьного одѣла Цивильной Управи Подкарпатскої Руси". Виходить що місяця 8° по 16 стор. Адреса: Шкільний Відділ Цивільної Управи Подкарпатської Руси, Ужгород.

16. 80) **Пластун,** Junak, Czerkesz. Рік I. Часопис пластової молодежи Подкарпатської Руси; виходить раз на місяць в українській, чеській і мадярській мові, 4° по 16 стор. Адреса: Sandor Bleier, Uzhorod, Korjatovica 7.

17. 81) **Русская земля.** Рік V. Народная еженедѣльна газета (писана в угро-українському діялекті з примішкою російщини) по 8 стор. Адреса: Ужгород, вул. Телекі 11.

ДІСТАТИ БОРДЕНА МОЛОКО РІД А

треба лишень зателефонувати
Bergen 1127.

Попросіть за Департаментом Обслуги і дайте Ваше замовленнє — а воно буде сейчас виконане.

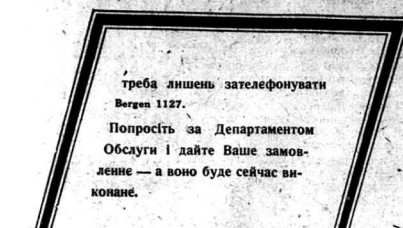

F-4

ЗАМОВІТЬ ДНЕСЬ БОРДЕНА РІД А

BORDEN'S
Farm Products Co Inc.
Telephone BERGEN 1127

Д-р М. Ваврисевич.

ПОЛІТИЧНІ АНАХРОНІЗМИ СУЧАСНОЇ ПОЛЬЩІ

(З холмського тижневика „Наше Життя" з 9. вересня с. р.),

Старозавітня біблія, ця історія жидівського народу, оповідає один замітний епізод. В часи по визволенню з Вавилонського полону жив собі Жидок, по імени Хойна Амагой, який не давав віри, що все те, що записано було про утиски Жидів в період їх 70-літнього життя у Вавилоні, що все це була правда. Зате, оповідає далі біблія, той Хойна Амагой був покараний сном на протязі аж 70 літ. Коли він через 70 літ прокинувся від сну та зайшов до синагоги і став розмавляти з людьми, то він побачив, що він має зовсім дитячий розум, бо богато річей зовсім не знає і не розуміє з того, що діється навкруги нього. І тяжко було йому. Тяжко до того, що він просив Бога о смерть. Бог зжалився над Хойною Амагоєм, тим живим анахронізмом, і забрав його з лиця землі. Так росказує біблія...

Замітна в цьому оповіданню думка, що кожда епоха має свої ідеали, свої провідні гасла, і що жити старими кличами, старими, оджившими уже свій вік, програмами, — не можна, бо смерть такого анохронізму (пережитку старого часу) є неминуча.

Коли ми приглянемось пильно навкруг себе, то ми всежтаки, не вважаючи на ріжні приклади з попередньої історії людства, можемо побачити, що такі анахронізми трапляються.

Візьмім для прикладу сучасну Польщу. Повставши після більш як столітнього сну, коли вороги були роздерли її на три части, вона, як той Хойна Амагой, живе анахронічними ідеями, оджившими програмами, застарілими традиціями.

Справді, які є провідні політичні ідеї в сучасної Польщі, за котрими її сучасні державні мужі хіено-пястовського табору ведуть до кращого її майбутнього?

„Польща од моря до моря", тобто на кошт німецького народу, котрий компактною масою заселює Балтійське побереже, і на кошт українського народу, в якого треба було-б одібрати Чорне море... Так що шкірка вичинки не варта... Ясно, що ні того ні другого моря ті народи не оддадуть і одно Балтійське море ще в майбутньому принесе Польщі багато клопоту.

Другий клич сучасної Польщі — „Польща для Поляків, бо всі решта народів, що споконвіку живуть в ній, як нпр. Українці (Русини), Білоруси, Литвини, Німці, Жиди, — всі вони, без виїмки оголошуються згори ворогами її"... Ні, посад їм, ні землі при парцеляціях, ні урівноправнення у правах, — нічого для них не дається. Це другий анахронізм, бо історія доказала на прикладі „поскутної імперії" — Австрії, котра складалась теж з чужих кавалків народів, що в мирний час то ще так сяк животіти можна, але вразі якоїсь зовнішньої зверухи, становище такої безправної держави, де т. зв. національні меньшости не мають чого ратувати, є безнадійне...

Третій анахронізм сучасної Польщі — житте не по коштам і надмірне оподатковання населення, як це було і в старій королівській Польщі... Тоді теж бували королівські приймови, військові паради, велика блескуча армія, величений адміністративний апарат, блескучий по зовнішньому „вспанялому" убранню, по лякерках та ліфе, але малоінтелігентний і малоосвічений і тому малокорисний для державної праці. Замітною ознакою урядника в старій Польщі, по словам цариці Катерини II., було те, що „кождого з них можна було купити за гроші"... Жажда грошей при сучасному катастрофальному спаді марки польської і скаканню цін є, здається, ще більшою та й урядовців армія далеко побільшилась. Маленька Польща має їх мало не стілько що її союзниця — Франція.

На утриманне такої і інших роскошів потрібні міліярдові видатки. Банкноти друкуються повним ходом, а бідного робітника та хлопа — польського, українського, білоруського, литовського, німецького та Жида — обкладається і „простим" і „посередніне" (акциза) оподатковаснем. Тут рівність всім їм без виїмки. І всетаки оподаткованне те, хоч як велике воно, не спасає фінансового стану держави, бо не відповідає навіть примітивному закону — тенденції прирівнання розходів з доходами.

Наконець останній анахронізм сучасної Польщі то вплив на політику з боку реакційного елементу ксьондзів і панів-маватів, бюрократизм-канцелярщина, як і в старій Польщі, і паперовість конституції Польщі. Пишеться одно, а робиться друге. Одною рукою дається, а другою одбірається те, що дається. Через те маємо і свободу шкільництва ("звичайно польського!), свободу релігії, (при замкненю 250 сільських церков населенню Холмщини і Підляша!), свободу культурно-національного розвитку (при незатвердженню навіть філій доброчинного товариства „Рідна Хата" та Просвіт!) і т. п.

Політична конюктура сучасної Польщі цілком нагадує стан як зі часів королів, ніби в якомусь XVI. віці і ми тілько що прокинулись од сну... А міжтим по землі пройшли і залишили свої сліди французька й інши революції; наконець велика европейська війна, революції російська, німецька, австрійська й інші події. А Хойна Амагой прокинувся і не може розібратись у тому, що діється навкруг нього.

Є в нашого поневоленого в мудрого українського народу прислів: „Чого Івась не навчиться, того навчить його Іваниха (біда)"!...

35 ц. один
3 за $1.00

НОВІ ГАРНІ ПЕСТРІ ОБРУСКОВІ

ARATEX COLLARS

Дуже гарні — добре носяться — не мнуться ані не ламаються — держаться білі — легко перуться.

ВИРОБЛЮВАНІ ФАБРИКАНТАМИ КЛИНОВОГО ВИГЛЯДУ КОВНІРЦІВ

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітинг відбудеться 13. жовтня. Проситься всіх членів і членкинь явитись; бо є важні справи до полагодження. Справи залегі, котрі не могли бути вирішені ізза браку членів, мають бути рішені на тім мітингу. Також проситься аби кождий член привів хоч одного нового члена на сей мітинг, бо буде приймалися до У. Н. без вступного. Записуйте свої діти до Молодечого Департаменту У. Н. Союза, бо кождий здорово думаючий Українець повинен надежати до У. Н. Союза. Отже добра нагода. Користайте з неї, бо завтра може бути запізно. — М. Суторський, предс.; О. Нагірний, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, повідомляє всіх своїх членів, що тричверть річний мітинг відбудеться в неділю, 21. жовтня о годині 6. вечер в гали ф. Салайчука під ч. 908 Гесс Евню. Проситься аби всі члени прибули на мітинг на час, бо є важні справи до полагоди. Буде справоздання тріквартальне з приходів і розходів. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 1.50. — М. Пеленський, секр.

ГЕМТРЕМК, МИШ. Тов. ім. М. Чичинського, від 146 повідомляє, що мітинг відбудеться в неділю, 14. жовтня о годині 3. пополудни в гали Української ати під ч. 2240 Грейлінг Евню. Товариші! Проситься Вас прийти на сей мітинг, бо є дві важні справи до полагодження, котрі конче треба полагодити та вирівнати свої місячні вкладки. Тож прошу всіх членів явитись. — П. Гищук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома своїм членам, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 21. жовтня о годині 2.30 пополудни на церковній гали під ч. 303 Гудсон Евню. Проситься всіх членів прибути на сей мітинг бо є важні справи до полагодження, як також подається до відома, що буде приймалися нові членів без вступного до Братства і до У. Н. Союза. Тож користайте з нагоди. — М. Бінашевський, предс.; І. Патіка, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від 156 повідомляє, що місячний мітинг відбудеться о годині 2.30 пополудни в неділю, 14. жовтня в домі ч. 618 Мекелен ул. Кождий член обовязаний прибути на цей мітинг бо є важні справи до полагодженя. Обовязок кождого члена є вирівнати свої залеглі вкладки, бо поза мітингом гроший не приймається. Єсли котрий член не виповнить ухвали товариства, то з ним поступиться після статута У. Н. союза. С Я. Ташик, предс.; І. Чопик, секр.

ВИЛКСБЕРІ, ПА. Бр. св. Василя Вел., від. 278 повідомляє, що чвертьрічний мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 14. жовтня в церковній гали при Ріверу ул. На порядку нарад вибір делегата на Другий Всеукраїнський Конгрес в Филаделфії. Неявившися член заплатить 50 цнт. кари, а урядник 1 дол. — Й. Гоменчук, пр.; Й. Крохмалюк, секр.

БАЛТІМОР, МД. Бр. св. Троїці, від. 320 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 14. жовтня в домі Й. Приймака під ч. 3300 Гудсон ул. На порядку нарад вибір делегата на Другий Всеукраїнський Конгрес в Филаделфії і інші справи. Неявившися член заплатить кару 1 дол., а урядник 5 дол. — П. Мармаш, пр.; Й. Приймак, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Н. Й. Тов. Івана Франка, від. 93 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 14. жовтня в гали під ч. 95 Сентрал ул. На порядку будуть важні справи. Пожадаючи з аби кождий член прибув. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — П. Тігик, предс.; Н. Грус, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 14. жовтня в церковній гали під ч. 2026 Оклей і Райс ул. На порядку нарад суть важні справи до рішення. Будуть вибиратися делегата на Конгрес до Филаделфії. Також будемо приймати нових членів без вступного до У. Н. Союза і до Братства. — М. Беряк, предс.; П. Лучків, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182 повідомляє, що звичайний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 14. жовтня в гали Укр. Школи під ч. 212 Президент ул. На порядку нарад є важні справи до полагодженя. Буде приймалися нових членів до Січи і до У. Н. Союза без вступного. Є добра нагода ставити в члени У. Н. Союза і Січи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Д. Лещишин, пр.; М. Пипюк, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. Дж. Тов. Українська Січ, від. 170 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о годині 7.30 вечером в суботу, 13. жовтня в церковній гали під ч. 57-59 Сусекс і Грін ул. На порядку нарад справа вибору делегата на Другий Всеукраїнський Конгрес в Филаделфії і буде приймане нових членів до Братства і У. Н. Союза без вступного. Неявившися член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — А. Крутляк, предс.; Г. Павлик, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Українські Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 14. жовтня о 2. годині пополудни у гали православної гали. Проситься усіх членів прибути і вирівнати свої залегласти. — А. Поліка, предс.; Л. Демчик, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234 повідомляє, що тріквартальний мітинг відбудеться о годині 7.30 вечером в п'ятницю, 12. жовтня в гали Лютвина під ч. 69 Савтпарк ул. На порядку нарад важні справи до полагодженя, а контрольна комісія здасть справоздання. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — І. Генега, предс.; С. Задорецький, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Подаєсь до відома членам Тов. над Збручем, від. 280, що мітинг відбудеться в неділю, 14. жовтня о 3. годині пополудни в школі укр. дітей під другу стором, конер Фрр ул. і Ребека Евню. Отож проситься членів прибути на означене місце і годину і привести зі собою кривнів і знакомих, бо добра нагода сей місяць без вступного приступити до У. Н. С. і Товариства. — В. Захарчук, секр.

ПОЗІР! НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

ВЕЛИЧАВИЙ УЛИЧНИЙ КАРНАВАЛ

з оркестрою, музикою, танцями, виграваками і співом, на кождо Української гр. кат. Церкви св. Арх. Михаїла на розі Arch & Church St., відбудеться в понеділок, второк, середу і четвер

СЕ Є 8, 9, 10. і 11 ЖОВТНЯ

вечерами від годині 7. до 11.

На сей карнавал Ню Гейвенська українська громада запрошує всіх чесних Українців міста та околиці.

34-36 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Жіноче Товариство ім. Лесі Українки

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ В СУБОТУ, 13. ЖОВТНЯ 1923

в Італійській гали під ч. 412 Клінтон. Буде приграватн українська музика.

Проситься о численну участь. За добру забаву ручить

35-36 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! FRACKVILLE, PA. ПОЗІР!

Американсько-Український Синтезенський Клюб устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ В ПОНЕДІЛОК, 15. ЖОВТНЯ

в гали Ант. Васайтиса в Фрекзна, Па.

Початок о годині 7. вечером.

Вступ для мущин 50 центів, для женщин 25 цнт.

Запрашається загал Українців і Українок з Шенандо, Маганой Сіті, Ст. Клер, Мейвиля і Маганой Плейн. На балу буде приграватн як найлїпша музика старокраєві танці і американські.

35-37 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! SYRACUSE, N. Y. ПОЗІР!

Укр. Товариство Запорожська Січ, від. 317 У. Н. Союза

устроює

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ В СУБОТУ, 13. ЖОВТНЯ 1923

в гали Косцюшки, 701 W. Fayette St.

Початок о годині 6. вечером.

На балю буде приграватн українська орхестра. Запрошуємо всіх місцевих і доколичних Українців прибути на сей Великий Баль і повеселитися разом. За добру забаву ручить

36-37 КОМІТЕТ.

ПОДОРОЖ

ДО АБО З УКРАЇНИ І НЮ ЙОРКУ ЧЕРЕЗ ДАНЦІГ АБО ГАМБУРГ

НА ROYAL MAIL

СЛАВНИХ „О" КОРАБЛЯХ

є найлїпшою.

ЗНАМЕНИТА ОБСЛУГА. ЧАСТІ ВІДЪЇЗДИ.

ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.,
25 Broadway, New York

НАШІ ЗА ГРАНИЦЕЮ

Українці живучі заграницею обовязково повинні учитися язика того краю в якім живуть. Живучи в Америці, повинно знатися англійський язик. Знаючи його Ви легко можете вивчитися ремесла або професії і бути на рівні з Американцем. Вам предкладаємо можність вивчитися його через почту на протязі 3 місяців після нашої легкої системи. Пробна лекція і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 34-39

First American Preparatory School,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York, N. Y.

З РОСІЇ

Наші офіси у Київі радо обслужать Ваші родини.

КУПУЙТЕ ШИФКАРТИ

ТЕПЕР РЕГУЛЯРНІ ВІДЪЇЗДИ ДО І З ЕВРОПИ

WHITE STAR LINE
RED STAR LINE
AMERICAN LINE

ГАРНІ ВЕЛИЧАВІ КОРАБЛІ

Добрий харч. Чемна обслуга.

ПАСАЖИРСЬКИЙ ВІДДІЛ

No. 1 BROADWAY, NEW YORK або місцеві агенти.

YONKERS, N. Y.

Спів. Тов. ім. Лисенка в Yonkers, N. Y.

устроює два представленя

ПО РЕВІЗІЇ І ХТО ВИНЕН В НЕДІЛЮ, 14. ЖОВТНЯ 1923

в St. Bartolmey's Hall на Saw Mill River Road, corner Palmer Avenue.

ВСТУП 50 ЦЕНТІВ.

Початок точно о годині 4. пополудни.

По представленю баль до рана.

Режісер М. Фатюк.

На се представленє і баль тов. ім. Лисенка запрошує всіх Українців місцевих і позамісцевих о численну участь. За добру забаву ручить

36-37 КОМІТЕТ.

Дороговказ: Хтоби їхав звідки небудь, то прошу взяти стріт кару на Getty Square з написею Tuckahoe, їхати до Palmer Ave. Там єсть та галя зараз при дорозі.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЮКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ТРЕТИЙ ТОМ.

(78)

Давлення повітря напевно вдарило дверима, звалило на їх бічну стінку і поховавши таким чином тих, що були в середині, воно тим самим уратувало їх від спалення.

Це було так!

Стогнання, крики о поміч доходили все виразнійше скрізь звалище, вже видно було двері, і коли їх підняли з завіс, Іван був першим, що освітив своєю лямпкою темряву.

Його не стрінув крик радости. Уратовані від загину постаті не кинулись обнимати його коліна. Вони лежали виснажені і викривлені останньою боротьбою життя з смертю.

Їх було тут понад сотку.

Всі жили ще! Але яке життя було це! Вихудлі від голоду і жаги, напів задушені копаляним повітрям, зламані розпачю, підняли сто людських скелетів при виді світла кволі руки і змучені голови. Це була поранкова зоря в могилі. Гробовець заворушився на клич воскресення.

Стрясаюче серце стогнання в якім не було жадного людського тону, почудось з усіх уст, так, що хто його чув, той мусів здригатися від нього піде своєжиття.

Вони були засипані тут в момент вибуху. Давлення повітря загасило відразу їх лямпки, було божевілям запалювати їхснов. Від того часу вони були поховані тут.

Їх небезпеку побільшила ще та обставина, що вони незабаром по засипанню почали помічати, що вода просякає до печери, яка служила їм схованком і гробовцем. Вона лежить о пів кляфтера нище ніж штольня.

Тоді вони почали складати в темряві ріштовання з стовпів і дощок, які знаходилися там. Вони злізли на це ріштовання і чекали многократної смерти — від голоду, копальняного повітря, чи напливаючої води.

Коли визвольники відчинили двері, вода сягала вже до порогу і мочила низ ріштовання.

На зарядження Івана нещасні були винесені тихо і спокійно з їх могили. Вони не тислися вперед. Кождий лежав спокійно на своїм місці і чекав, поки прийде черга на нього.

Передсмак смерти зробив їх дуже тихими людьми.

Деякі не були навіть в стані відкрити очі, але Іван побачив, що вони всі ще живі і що людська натура дивовижна.

Отже ці були уратовані.

Але на цім праця ще не була скінчена.

А що, коли є ще люде поховані заживо при цім проламанню?

Треба було переконатись, чи все сталося справді так, як це інжінер зазначив наперед, а саме, чи перший вибух довершив проламання між обома штольнями, так, що тепер з одної можна було іти до другої. Це їх вибив основний камінь звольників жертв східної штольні.

При вийстю пробитого тунелю лежала обгоріла до непізнання людська постать.

Мрець мав ще і тепер в руці відкриту лямпку Деві.

Отже цей був той проклятий, який виконав жахливий вчинок!

Отже справді людська несамовитість вимірювала цей пекольний вибух.

Труп не можна було пізнати, одіж на нім згоріла. Але на шкірянім пасі була сталева скринька. В цій скриньці знайшли золотий годинник, на емальованій кришці якого було намальовано погруддя дуже гарної дами.

В цім малюнку Іван пізнав Елеліну.

А при годиннику був банкнот в сто гульденів, сильно почорілий, але не спалений.

На відворотнім боці цього банкноту було написано: „Сьогодня перед роком я одержав ці гроші, сьогодня я плачу їх назад!"

Це була жахлива відплата!

Іван зрозумів тепер цілий звязок між вчинками і словами цеї страшної людини, яку гонив до такого кольсального убиття людей спомин про людське маєо, котре він спожив колись.

Погроза по викраденню його нареченої — раптове вступлення на службу до Акціяної компанії, остання нагода, при якій Петро пив горілку, і фатальний подих Івану в обличчя — це все впало разом на думку Івану.

Це був характер подібний до Антихриста, демон в людськім тілі, який пожертвував собою, щоб поместитися на тих всіх, які його ображали, окрадали, висміювали, глузували з нього, зневажали його робили з нього дурня, витали тоастами, кидали йому в обличчя своє богатство, дратували його своєю роскішю, водили за ніс його простоту!

Як всі вони впадуть по нім, бо він вибив основний камінь зпід їх ніг, як полетять всі вони один по другім з своєї височини на його могилу: священик, банкир, капіталіст, дипльомат, міністер і комедіянтка!

Цей немає вже чому вчитися в пеклі.

— — — — — — — — — — — —

Іван стояв заглиблений в думки перед трупом, і в цей момент сягав він своєю головою до неба, хоч він був під землею.

І в його серці скаженіли всі пристрасти.

І його вони окрадали, грабували, давили своїм богатством, ранили його серце затроєним кинжалом — ці самі люде, над якими цей иньший висипав сторту своєї помсти!

А він поспішає тепер ратувати життя, майно своїх ворогів — не саме лише людське життя, а навіть якраз таки людське майно.

Величезний скарб, який лежить тут під землею, є-ж не лишь скарбом його ворогів, а і людства; це є укрита скарбниця державного майна, призначена служити піднесенню промислу.

І ще один великий страх панував над ним.

Він не зважувався сказати комусь щось про це; бо колиб він повідомив про свої думки своїх робітників, які йшли за ним досі скрізь які небезпеки, вони обернулись би і старались би чим скорше вийти з копальні.

Дріт лямпки Деві наповнений до верху червоним полоском, а це значить, що трегина атмосфери є все ще водневим газом і лише дві третини оживлюючим повітрям.

Та копальняного газа вони вже не бояться. Цьому страшному духови вони дивляться вже відважно в очі, сиплючі світло — навіть коли вони кладуть трупи його жертв на носилки.

Але тут є ще иньший дух, і цей колобродить з закритими очима. Проти нього не насмілюється виступити ніхто. Це вугільний газ в копальні.

Його присутність жахлива!

Коли вони дійшли до проломy тунеля, знайшли вони все справді так, як казав інжінер.

Вибух пробив межистиньку, і тепер треба було лише усунути її грузи, щоб утворити получення з східною штольнею.

Ніодин з занятих робітників не міг витримати довго при цій роботі:

По декількох мінутах прийшли вони всі, один по другім назад, кашляючи і скаржучись, що лямпки на цім місці горять зле.

В штольні поломя лямпки заповнює досить страшаюче ціле одротовання; поблизуж звалища вона ледви блимає. Це ще страшнійше.

Робітник, що повернув останнім, сказав, що коли він відсунув великий кавалок вугля, скрізь хустку по його роті пройшов такий неприємний запах, що він ледви витримав. Цей запах подібний до сморду дзпустої квасної капусти.

Старі робітники знали вже, що значить запах квасної капусти в штольні.

Старий Павло нагадав Івану, який пішов сам подивитися, щоб він стерігся дихати скрізь хустку і повертався чим скорше назад.

Іван схопив залізну штабу і лямпку, і затримуючи віддих швидко пішов до звалища.

Взявши штабу обома руками він з усіх сил пхнув її в масу вугля, яка зведиким шумом посипалась в другу просторінь.

Тоді він причепив свою лямпу на так штаби і просунув її скрізь дірку.

Лямпа зараз-же погасла.

І коли він з темряви подивився скрізь дірку, він помітив на свій жах в другій штольні черновувате світло жару, яке розтягалось по цілій просторині.

Він знав добре, що це значило.

Він знав це так добре, що він полишив залізну штабу і з усіх сил побіг звідти.

„Східна штольня горить!" крикнув він перелякано до робітників.

Вони не промовили більш жадного слова, але схопили Івана з обох боків за рамена і потягли поспішно зсобою, щоб він не лишився позаду.

За ними іде жахливий сморід, це вже не страшні зілі гази, які грозять і троїть, коли їх роздратувати, а зрадливий вугільний газ, що повстає з пожежи копальні, який не дає опиратися йому, не шанує відважного серця; кого він раз вже задушить, того вже не можна вернути до життя ані терттям ані молитвою. Тут помогає лише втеча.

По кількох хвилинах штольня була порожна.

Коли вони вийшли на денне світло, де численні жінки і діти оточили живих мерців, плачучи від радости та голосячи, Іван знайшов інжінера.

Тепер Іван зірвав собі хустку з уст.

(Лютнем буде).

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В DETROIT І HAMTRAMCK, MICH.

ВЕЛИКИЙ БАЗАР

на дохід української Церкви св. Івана Хрестителя відбудеться

В ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛИ при 3464 CICOTTE AVE.

11, 12, 13, і 14. ЖОВТНЯ Б. Р.

кождого дня вечером від години семої.

Українська банда. Український хор. Moving Pictures. Прекрасні і цінні виграваки. ВСТУП ВІЛЬНИЙ!

ФАРМИ!

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 68 акрів, сад, 2 акри ліса, дім з 7 кімнат, модні, 4 нощі забудовання, машинерія, 2 коні, 3 корови, 3 телят, 200 курий, 7 акрів кукурузи і 1 акер картофелю. Ціна $4000, готівкою $2000.

Фарма 58 акрів, 5 акрів ліса, 4 сади, дім з 5 кімнат, 4 забудовання, 50 бушлів жита, 4 акри кукурузи, 2 гречки, 1 і пів картофелі, 1 і пів акра капусти, 2 коні, 2 корови, 3 бузготи, 150 курий. Ціна $2700, готівкою $1500.

F. FILANOWSKY,
103½ St. Marks Pl., E. 8th Street,
New York City.

$100 ЗАВДАТКУ, $15 місячно купить 10 акрову фарму коло Miami, Fla. Продасть: 30-41

GEO. SENIUTOWICZ,
506 First National Bank Bldg.,
Miami, Fla.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

90 акрова фарма, з чого 20 акрів трудного ліса, будинки добрі, дім на 30 кімнат, 7 коров, 2 коні, свині і кури, машинерія, великий збір з поля, 2 милі до колеї і міста. Все за $5000, вплати $2500. 35-39

61 акрів, ліс, будинки, 6 коров, ялівка, 2 коні, кури, збір, машинерія, 3 милі до міста і колеї. Все за $3800, вплати $1500.

50 акрів, ліс, будинки, 2 корови, ялівка, 2 коні, кури, гуси, качки, машинерія, збір з поля, 1½ милі до міста і колеї. Все за $2400, вплати $1000.

Голосити по 6. годині вечер до:

PAUL KUTINSKY,
263 Avenue B, bet. 15 & 16th Street,
3rd floor, New York City.

Мущини! Хоронїть себе перед всіма заразливими хоробами

SANYKIT

Охоронить для мущин Дає найбільшу охорону

КАТАР МІХУРА

Велика рурка 35 цент., Кіт (4's) $1.00

У всіх аптиках або у **San-Y-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York**

Пишіть по циркуляр

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недужи мущин і женщин, як внутрішні так повнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Еени
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

В КОЖДИ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Лефкадіо Гарн.

ДУША СТАРОГО ЗЕРКАЛА

(Японська казка).

В часах шогуно Ашікага святиня Огавачі-Міоджін у Міномі-Ізе почала валитися. Джімо округа, поважаний Кітагатаке наслідком війни й инших обставин не був у сили помогти святині підняти з руїн. Матсумара Гіото, жрець святині підійшов тому до славного дайміня з Кіото, Госокава. Про нього кружляли чутки, що його слово богато значить у могучого шогуна. Чесний Госокава прийняв жреця ввічливо й обіцяв поперти справу відбудови святині Огавачі Міоджін. Сказав, що в кождому розі потрібні гроші виплатиться щойно після урядового розглянення стану святині. Отже за якийсь час. Порадив, щоби Матсумара остався у столиці поки це не станеться. Тому Матсумара спровадив свою рідню до Кіото. Вийаймив дім у старій дільниці, званій Кіогоку.

Дім хоч гарний і обширний, довго стояв пусткою. Говорили, що в ньому зачалось нещастя. В північній части огороди, що окружав цей дім, була криниця. В ній кількох із попередніх власників цього дому найшло смерть. А ніхто не вміє дійти, яка причина була цьому. Але Матсумара, забезпеченний своїм священичим достоїнством, не боявся злих духів. Небаром розгостився вигідно на новому хазяйстві.

Літо цього року було вельми сухе. Від кількох місяців не впала ні капля дощу у Пяти Провінціях. Користа рік висохли, води в криницях опали. Навіть у самій столиці давалася відчувати недостача води. Але критиця в огороді Матсумари була все повна. А вода холодна й чистенька, легко-синявої краски. Давалося походить з усе бючого жерела. В жарку пору року приходило з ріжних сторін міста богато людей просити води. Матсумара позволяв начерати її, скільки хто забажав. І всетаки води було доволі.

Аж одного ранку найшли в криниці потопельника. То був молодий слуга. Його вислали з сусідного дому начерти води.

Ніхто не вмів подати причини самовбивства. Матсумара пригадав собі оповідання, що їх оповідали про цю криницю, підозрівав, що тут ділала якась нечиста, невидима сила. Пійшов до криниці приглянутися їй добре. Хотів огородити її. Коли так стояв сам оден над криницею, запримітив якийсь нечайний рух у воді, начеб там була жива істота. Дріжання води вспокоїлося зараз, а тоді почеревб гладке плесо води побачив виразно стать молодої девятнайцять може двайцятьлітньої жінки. Принепурювалася. Бачив, як малювала уста чорним „бемі". Спочатку лице її видно було в профіли, потім звернулася до Матсумари й осміхнулася. Почув, що серце якось чудно стиснулося, голова кружляла, начеб упився вином. Все довкола залягла темрява. І лише осміхнене лице — біле й миленьке, як місячне сяйво, а щораз гарніще — манило його в глибину — в глибину — на само дно темряви. Розпучливим зусиллям волі заволодів над собою і примкнув очі. Коли отворив їх, лице зникло, а весь світ купався знову у сонці. Матсумара побачив, що перехилився був через цямрину криниці. Ще одна маленька хвилиночка опаяння, одна хвиля спокусливої омани, а вже ніколи більше не побачив би був сонця.

Як вернув у хату, заборонив своїм людям, щоб там не було, підходити до криниці. І вже нікому більше не позволив начерати з неї води. Слідуючого дня огородили кріпко криницю.

Якийсь тиждень пізніше велика буря зі зливою перервала довгу посуху. А бурю суцровдив вихор, лискавки і громи — такі сильні громи, що дріжало від них ціле місто, наче підчас землетрусу. Три дні і три ночі тривала злива, лискавки і громи. А Камогава виляла як ніколи передще і забрала зі собою богато мостів. В третю бурхливу ніч, хтось застукав до дверей жреця. Жіночий голос благав, щоби впустити до середини. Але Матсумара не забував завіща в криниці, не позволив службі відповісти на благання. Сам підійшов до дверей і спитав:

— Хто стукає?

— Даруй, то я... Іяой... Маю тобі Матсумара щось сама оповісти — щось вельми важне. Відчини, прошу тебе!

Матсумара вельми обережно відхилив двері і побачив тесаме чудово гарне лице, що то осміхалося до його з глибини криниці. Тепер не було в ньому ні сліду осміху. Його заступив безмежний смуток.

До моєї хати не вільно уходити—сказав скоро жрець. Ти не є людська істота, а істота з криниці... Чому так злобно маниш і караєш людей?

Істота з криниці відповіла голосом, що дзвонив, наче бряжкіт неоцінених самоцвітів.

— Отсе якраз хотіла я розповісти тобі. Ніколи не думала я шкодити людям. Але в цій криниці від непамятних часів жив Змій Отруник. Він був паном криниці, він чарами своїми манив людей. Я впала до криниці і дісталася у власть Змія Отруника. Мав власть надійнішу, і я мусіла замановати людей на смерть, а він випивав їх кров. Одначе тепер Цар Небес вели йому замешкати на будуче в озері званім Торіі-но-Іке. Боги рішили, що ніколи вже більше не вільно буде йому вернутися до цього міста. І так як цієї ночі, після відходу Змія Отруйника, могла я свобідно відійти, щоби просити в тебе помочі. Тепер, тому що Змія вже нема, в криниці дуже мало води. Коли скажеш перешукати дно, найдеш там моє тіло. Благаю тебе, видобудь його негайно з криниці, а я напевно відвдячуся тобі.

І сказавши ці слова, зникла в нічній темраві.

Буря утихла перед світанком. Як зійшло сонце, за погідному, блакитному небі не було ні хмариночки. Матсумара приклікав рано в ранці робітників, щоби перешукали криницю. Відчистили її без труду, на дні найшли якісь старинні прикраси від волосся тай якесь дивне металеве зеркало. Але й сліду тіла звіяти або людини.

Одначе Матсумара сподівався, що зеркало зрадить тайну. Бо кожне таке зеркало, то зачарований предмет. Має свою власну душу, а душа зеркала жіноча. Найдене зеркало подобало на ведьми старе. Було грубо вкрите намулом. Коли, на приказ жреця, відчистили його, показалося, що було дуже рідкої а дорогоцінної роботи. На його хребті були чудні взори й ріжні букви. Декотрі з них затер час, але ще можна було відчитати часть дати і рисунок: „третій день третього місяця". А третій місяць звичайно називали „Іяой" (то значить місяць Природу). А третій день третього місяця це святий день і досі називають його „Іяой-но-Секву". Матсумара памятав, що істота з криниці сама назвала себе „Іяой". Отже був зовсім певен, що той нічний гість не був ніхто инший, як Душа Зеркала.

Тому постановив зеркалу віддавати всі почести, належні духам. Тому велів його старанно відчистити, посріблити наново, зробити скриньку з дорогоцінного дерева. І замкнув у ній зеркало тай поставив її у кімнаті, нарочно для цієї цілі приготованої. Вечером того дня, торжественно перенесено скриньку на призначене місце. Жрець сидів у своїй робітні. Йому вказалася Іяой. Була ще гарніша як передще. Але блиск її краси був лагідний, як блеск літнього місяця, пересіяний крізь сніжно білі хмари. Вклонилася в пошанаку Матсумарі й промовила милозвучним голосом:

„Тепер, коли ти мене вирятував від самотини й смутку, прийшла я звернутися тобі... Я дух зеркала — як ти догадувався. То було в часах цісаря Саімеі. Спровадили мене з Кудара. Я була в цісарських палатах аж до панування цісаря Сага. Тоді сталася я подарунком жертвованим поважаній Камо, двірській дамі з цідсарської крови. Потім у спадку дісталася я дому Фувара. Там була я до доби, званої Гоген. Тоді то я впала до криниці. Оставили мене там і призабули, бо то були літа грізної війни. Паном криниці був злющий змій. Він колись давно жив у озері, що заливало велику часть тої околиці. Коли на приказ цісаря спускали озеро, щоби на його місці станули людські оселі, Змій замешкав у криниці. Як я впала до криниці, зробилася його невільницею. Приневолював мене зводити людей і втягати їх моєю вродою до криниці на смерть. Але тепер боги на все прогнали його відсіля. Одно ще прошу тебе: змилосердися надімною й поможи, щоби я знову була власністю щогуна могучого Йошімаса. Він потомок моїх давних власників. Зроби мені цю велику прислугу, а принесу тобі щастя. Маю також перестерегти тебе перед нещастям. Позавтра не сміеш бути в цьому домі, бо він буде знищений."

Сказала ці слова Іяой і зникла.

Матсумара послухав ради Іяой. На другій день перепровадив ціле своє майно і всіх, що жили в цьому домі, до иншої дільниці міста. Зараз після цього зірвалася нова буря, ще нагальніща від попередньої. Води що вилляли з берегів, забрали зі собою дім, з якого щойно випровадився Матсумара.

Трохи пізніше Матсумару, за посередництвом чесного Госокава, прийняв на послуханні могучий Йошімаса. Матсумара віддав йому зеркало, разом із списаною ним дивною його історією. Тоді сповнилася обітниця душі зеркала: шогун, вельми вдаваний тим, даруном, не лише обсипав Матсумару дорогоцінними дарами, але й призначив богато гроша на відбудову святині Огавачі-Мійолін.

З англійського переклад

М. Л—ий.

ЗИМА ПЕРЕД ДВЕРИМИ

Памятайте, що Ваші зиоб в краю чекають помочи від Вас, щоби засмотритися на зиму. А памятайте при переслиманю гроший, що

BOSAK STATE BANK
SCRANTON, PA.

ПОЛАГОДЖУЄ гроші пересилки до краю скоро, дешево і цілком безпечно,
ПРОДАЄ шифкарти на найліпші корабелі,
ВИКОНУЄ краєві справи і нотаріальні річи,
ПРИЙМАЄ ощадности на процент і почтову,
ПОДАСТЬ певну приятельську обслугу в кождій грошевій справі.

Адресуйте завше:

BOSAK STATE BANK, SCRANTON, PA.

ЕСЛИ ВИ ЗАДУМУЄТЕ купити як ні бізнес як реставрант, бакалєю, бучарню, сальон, готель, або ноей инший, так зайдіть або напишіть до мене, бо я маю богато ріжного рода бізнесів до вибору. Спробую також фарми і доми по умірковаиій цінї. Рівнож беру до продажи бізнеси, доми та фарми за приступним комісоном. Виробляю скоро і дуже дешево позички при купні, роблю угоди та сетлементи.
WALTER KOSTESKI, Notary Public, Business and Real Estate Broker.
4353 GERMANTOWN AVE., PHILADELPHIA, PA.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКА ГР. КАТ. ПАРОХІЯ в Мейдоо, Па., потребує дяка-учителя, котрий мусить бути тверезим, мати добрий голос, добре провадити хор і школу, уряджувати представлення. Платня ціка умовна і зайбность. Посадка може обняти від 15 жовтня 1923. Голоситься на адресу: **St. Mary's Ukr. Gr. Cath. Church, McAdoo, Pa.** 36-37

ІВАН КАПЛУН з села Сенечів, повіт Долина, пошукує просить подати свої адреси, за слідуючими знакомими: Михайло Паленичка і Василь Паленичка з села Грабовець, пов. Сколе; Максим Лисій, Стефан Керебто, Анно Іванів, Михайло Матіїв і його брата Василя, і Івана Теренчик. 35-36

НА СПРОДАЖ САЛЬОН в добрій дільниці на горах міста, недалеко Народного Дому. Ліс на 5 літ. Всякі приряди належать до бізнесу. Голоситись властителя в шторі під ч. **685 Newark Ave., Jersey City, N. J.** 36-41

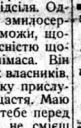

НОВІ ПОСТЕЛІ З ПІРЯ

Дістаньте дарову книжку великих дешевостий про нові санітарні постелі з пірія, заголовки і пірія взагалі. Наші фабрики ціни дуже тані. Дамо Вам десять дневну спробу і доставимо товар даром. Задоволені всюди. Виплатіть почтівку дніесь по книжку дешевостий і пробу пірія, все оплачене. **American Feather & Pillow Co., Dept. F, Nashville, Tenn.**

Tel. Stuyvesant 2067

ДР. МЕД. МУСІЯ КАДЕЦЬ
перенїс свій офіс на
216 SECOND AVE., NEW YORK
між 13. і 14 улицею
Приймає що дня від 9—12; 6—8.
В неділю від 9—1.

СПЕЦЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висилення нервів, ревматизм, острі чергові і прощені недуги.
Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place
Години від 9 рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

Нова книжка.

ЖИДИ І НАРОДНЄ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ
Написав **Михайло Тимофіїв.**

Книжка обіймає 66 сторін 8-ки, видана у Відні, накладом видавництва Йоганбор. Ціна 40 центів, з пересилкою 45 центів.

Можна дістати в книгарні „Свободи".

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

НЕ НА МЕНЕ ШИТИЙ.

Оповіданне з початку 16-сотих років.

(Продовженне)

(8)

—Може воно й добре, що всьо прояснилося так нагло... Слухай, Андрею... і ти Марку слухай. Я справді не Турок, ані Болюбат. Я Юрій Верницький з Пятник, пять миль за Львовом. Я пристав був до бунту проти польського короля, нашого гнобителя і мусів з рідного краю втікати перед лядським катом. Одночасно случилось таке, що погиб посланий на мене опришок, котрого через чудну похибку поховали в нашій гробници, гадаючи, що поховали мене. Моя жінка, твоя мама також гадала, що я погиб і що мене поховали, отже по якімсь часі, як вдова, вийшла за Стаха Верницького, сина мого стрийка. Через ката, що ждав на мою голову, я не міг в рідним краю явно показатися. Я пішов служити турецькому цареви і дуже скоро став башою. Раз я потайно пробрався до Польщі, закрався до мого замку в Пятниках і викрав мою дитину, тебе Андрею. Дитину взяли отеей Федь Залужний і Іван Худик... Що сталося з Худиком?

— Погиб біля Переяслава, коли для Тараса Трясила ташили з лядького табору гармати, — відповів Федь. — Андрій був при тім, але не знав, що він Худик. Андрій знав його як Микитича.

— Отже вони оба взяли тебе, — батько тягнув дальше, — щоби по якімсь часі зійтися зі мною в Ярузі і тебе віддати мені. Я в Ярузі був, їжджу туди двічи що року, але ні Федя, ні Худика, ні тебе Андрею не бачив там, ані тебе Андрею не бачив там, ані чув про вас. Пізнійше я викрав жінку, твою маму і з нею знов поїхав до Яруги. Я першим разом, так і тоді, даремний був мій труд. Я осів у Бендерах, де на світ прийшли Варка і Софійка...

— Ви були в Ярузі?! — скрикнув Федь схопившися на рівні ноги. — Ви їздите туди щороку, ще й двічи? Ми також були в Ярузі, де ждали на вас не два, не три місяці, а майже цілий рік. І що року їздив туди як не Худик, то я. Двічи, тричі в рік. Але ми ніколи не бачили вас, не чули про вас.

— Не хочу сказати, що брешеш; але я не годен збагнути, як то могло бути, що ми ніколи не зійшлися і я не чув щоби хто коли питав за мною. Ось перед чотирма місяцями я знов був там.

— Перед чотирма?! В які дни?

— Тарасова Ніч була двацять другого мая. В тиждень по тім був в Ярузі, питав за вами.

— Саме тоді й я там був! Аяме двацятьдевятого і трийцятого мая... Як то могло бути, що ми не зійшлися!

— Хиба ти не в Ярузі був?

— Та як не в Ярузі?... В Ярузі.

— То не може бути!

— Вибачайте, — перебив Марко. — В котрій Ярузі, Федю, ви бували?

— Як то, в котрій? Та в Ярузі. Як ще є яка инша Яруга, то знайдете, що в Ярузі над Дніпром.

— І я зазирав до Яруги над Дніпром, — добав Верницький.

— В Ярузі над Дніпром між Ямполем і Могилевом? — Марко далі питав.

— Яругом не там, — відповів Федь. — Яруга над Дніпром, але в апіведень від Камінця.

— Отже треба знати, що дві Яруги, обі над Дніпром. Одна на південь від Камінця, друга між Могилевом і Ямполем.

Верницький і Федь вдивлялися в себе. Хоч не до сміху їм було, розсміялися. Бо тілько літ питав один за одним, сей і той їздив до Яруги, не раз не два в тім самім часі. Але один розщибався за другим в сій Ярузі, другий в тій. Причина, чому не зійшлись, вияснилася.

— Ми себто я і Худик, — Федь розказував дальше, — що ви погибли у війні, або вмерли. Ми взяли Андрійка, і пішли на Запороже, навідуючися що року до тої приказтої, та не тої Яруги. Коли Андрійко підріс, ми дали його на науку до одного монаха в Самарі. По кількох роках науки він вернув до нас і разом з нами працював на хліб насущний полюванем. Славний стрілець зробився з него. Ми йому ні словом не згадали, хто він. Ще був маленькою дитиною, коли ми його прізвище змінили на Юркович... по батькови Юрку. Я прозвав себе Луцевом, бо мій батько був Луц. Худик, син Микити прозвав себе Микитичем. На случай, як би ми оба померли, себто я і Худик, а Андрій свого батька ще не знайшов, ми всі його грамоти лишили в коробцію Бідолахи. Як би ми оба зійшли з сего світа, Бідолаха мав коробку передати Андреєви. Сю коробку я тепер приніс з собою. Вона в моїй торбі.

— Ти був тепер в Ярузі... тій горішній?

— В Ярузі і ще дальше. Я був аж в Пятниках.

— В Пятниках?! — Верницький скрикнув, схопившися — Коли? І я там був. Був передягнений за купця. Дізнався лиш тілько, що моїми маєтками дальше орудує мій стрийний брат і хвилевий муж моєї жінки, Стах Верницький.

— Я також зайшов туди переодягнений і балакав з паном Стахом. Він не пізнав мене, бо в моїм житю тільки раз бачив. Ще тоді, коли буал засідка на на вас. Той пан Стах чесна, добра, справедлива душа. Не такий, як був його батько. Я балакав з ним з ним.

— Про що? спитала Верницька.

— Та про вас, про вашого мужа, про панича Андрея... Я сказав йому хто я, що панич живий, під моєю опікою.

— Ти вдурів?! — гримнув на него Верницький.

— Не вдурів, пане. Я не зараз, як тільки розпочав з ним балачку, виїхав з усім тим, але аж з розмови зміркував, що можна говорити і що треба говорити. І я добре зробив, що сказав про панича. Пан Стах дуже втішився, коли почув, що панич Андрій живий. Сказав, що він Серниками Пятниками орудує лиш орудар ваш, ні вашої жінки, ні панича Андрея. Доходи з сих обох маєтків держав у депозиті і саме цего року докупив третий маєток в безпосередній сусідстві, так що тепер Юрій Верницький, чи його жінка, чи син мають аж три маєтки. Як би хто з вас вернув, він зараз передав би всі три маєтки.

— Юрко і його жінка мабуть десь загинули", сказав пан Стах, "бо тепер для него нема тут ніякої небезпеки і як би жив, то безпечно вернув би. Але, як кажеш, що живий його син, то нехай він вертає. Як будеш мати докази, що він справді син Юрка Верницького, то я батьківський маєток зараз передам йому".

— Я з сею вістию летів до Андрея і залетів, Богу дякувати, до вас. Тут знайшов усіх, цілу родину вкупі... Коби тільки скоро утихомирилися серця й душі ваших діточок, що не знаючи... але, що ре говорити!

Андрій весь час слухав уважно, але не обізвався ні словом. Так посидів ще хвилину, і коли здоровному Федеви принесли їсти, вийшов до саду. Ніхто не йшов за ним, бо всі гадали, що він тепер хоче бути сам зі своїми думками. Верницький розказував про своє житте від хвилі, коли розстався з Федем, Федь про своє і про Андрея. Коли стали кликати на вечеру, прийшла Варка і сказала, що Софійка заснула. Андрій, хоч на него гукали по саду і по цілім обійстю, не прийшов.

— Може з перетоми також заснув, — сказав Марко і поліз на оборіг подивитися, чи Андрея там нема. На оборозі не було нікого.

— Мабуть пішов на поле, — на вечірну засідку, — сказав, зсуваючися з оборога. З ним щезла його збруя.

— Коли лиш на полюване — замітив Федь, то воно й добре було би. — Забув би про своє горе. Але я боюся, що він що лихого вдіє собі. Нам треба би зараз за його тропою.

— Добре казати, зараз. Як попотеки знайдеш тропу? Найліпший пластун не знайде.

— Маю таку собаку, що й по пару днях знайде тропу і не згубить її, — сказав батько, затрівожений. Сам казав, що йшов до мене цілу ніч. Тобі і сон потрібний.

— Не йшов, абіс, так мене підганяло все те, що про нас розказав був Бідолаха.

— Отже бачиш. Тебе пару годинний сон покріпить. Лягай. По яких трех годинах розбуджу тебе і ти мене заступиш. Може до того часу настане лад в моїй голові, та здужаю вснути.

(Дальше буде).

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські інструменти

Без різниці в котрій стороні Шікаго або окраєні містечка, телефонуйте до музики і заощадите гроші.

2187 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 & 4253